

FERMENTLEVEK CENTRIFUGÁLÁSA

Ismétlés: nincs rögzített műveleti sorrend, de vannak általános irányelvek:

1. Sejtek elválasztása → szilárd-folyadék elválasztás

Jellemző műveletek:

szűrés
CENTRIFUGÁLÁS (ülepítés)

A lényegét a Vegyipari műveletekben megtanították, itt az egyes készülékek alkalmazásáról lesz szó

ÜLEPEDÉSI KÖLCSÖNHATÁSOK

Különálló részecskék	Kis koncentrációnál nincs kölcsönhatás a részecskék között
Koaguláció	A részecskék menet közben összetapadnak, tömegük és sebességük nő
Gátolt v. zónás ülededés	(Közepes koncentrációnál) A töltött részecskék taszítják egymást, távolságuk állandó marad, zónában üledednek
Összepréselődés	A lerakódott részecskék szerkezetét a folyamatosan rárakódó súly összepréseli

FERMENTLEVEK CENTRIFUGÁLÁSA

Általános:

- a centrifugálás drágább, csak olyankor célszerű alkalmazni, ha a szűrés nem megy.
- folytonosan is működtethető, de ennek az az ára, hogy a szilárd fázis igazából nem is annyira szilárd, inkább csak egy sűrűbb szuszpenzió, maximum paszta.

KÉSZÜLÉKTÍPUSOK

1. Hengeres kialakítás (cső és basket)
2. Lemezes centrifugák
3. Dekanterek

ISMÉTLÉS

$$\text{Gyorsító erő} = \left[\frac{d^3 \pi (\rho_s - \rho)}{6} \right] a$$

$$\text{Közegellenállás} = 3d\pi\mu v$$

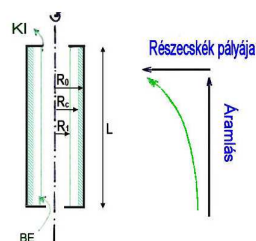
Az állandósult sebesség:

$$v = \frac{d^2 (\rho_s - \rho) a}{18\mu}$$

De mert $a = r \cdot \omega^2$, a sebesség függ a sugártól

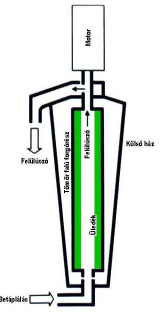
HENGERES KIALAKÍTÁS

A szilárd anyag a henger belső felületére rakódik le. Eltávolítása szakaszosan történik. Terhelhetőség: a felszínen belépő legkisebb részecske is kiüledjen, mire a palást végéhez ér.

CSŐCENTRIFUGA (Tubular bowl)

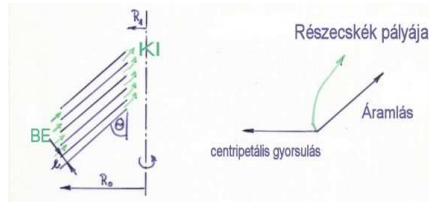
Előny:
 Igen nagy gyorsulás érhető el, → 20 000g
 Sejttörmelékek leválasztására is alkalmas.
Hátrány:
 szakaszos, kapacitása kicsi

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék 7

LEMEZES (DISC) CENTRIFUGÁK

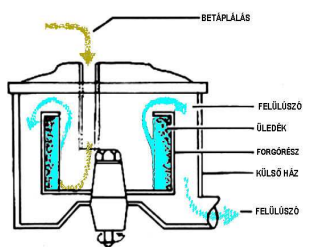
A kónikus lemezek beépítésével csökken az ülepedési úthossz - ezzel javul a hatékonyság. Az ülepedés trajektóriája két sebességvektorból tevődik össze, mindkettő függvénye a sugárnak → görbe.

Részecskék pályája
 Áramlás
 centripetális gyorsulás

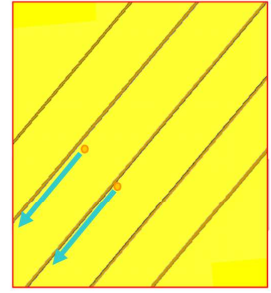
BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék 10

HENGERES KIALAKÍTÁS

(Imperforate) basket centrifuga (eltérő geometria)
 kisebb g érték,
 nagyobb tárolókapacitás

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék 8

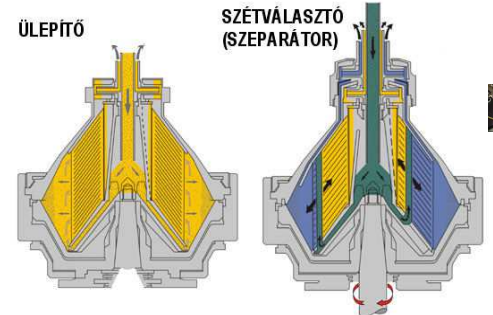

A fémlamezre rátapadó sejtre már nem hat a folyadék áramlása, lassan csúszik a felületen kifelé.

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék

LEMEZES (DISK STACK) CENTRIFUGÁK

ÜLEPÍTŐ   **SZÉTVALASZTÓ (SZEPARÁTOR)**

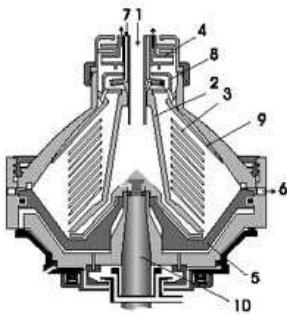

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék 9

A LEMEZES CENTRIFUGÁK ÜRÍTÉSE

Ha a periférián lerakódó szilárd anyag nyomása eléri a beállított értéket, akkor a mechanika (9) működésbe hoz egy hidraulikus rendszert, ami szétnyomja a ház alsó (5) és felső részét. A kinyíló réseken az üledék távozik (6) – a nyomás lecsökken, a ház visszazár, folyik tovább az elválasztás.

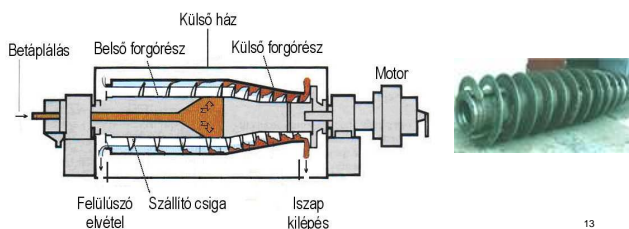
Többféle megoldás.

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék 12

DEKANTER CENTRIFUGA

Két, eltérő fordulatszámmal járó forgórészre van:
A külső, kúpos kialakítású köpeny, és a
Belső, szállítócsigával ellátott rotor.
Ez folyamatosan „kiemeli” az üledéket.

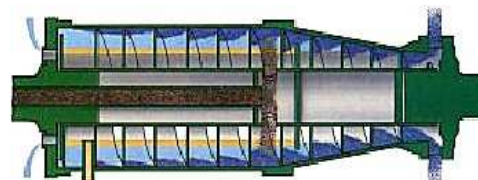
Imány Tamaszék

13

DEKANTEREK FAJTÁI

Háromfázisú dekanter:

A szilárd anyagok elválasztása mellett két, nem elegyedő folyadékfázis elválasztására is alkalmas.

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudomány Tanszék

16

DEKANTER CENTRIFUGA

A dekanterek előnyei:

- Nagyon sűrű zagyok, iszapok is feldolgozhatók
- Hatékonyan víztelenít
- Ténylegesen folytonos üzem
- Nagy kapacitás

Hátrány:

- Bonyolult szerkezet, igényes műszaki megoldások
→drága
- Nem túl nagy g értékek

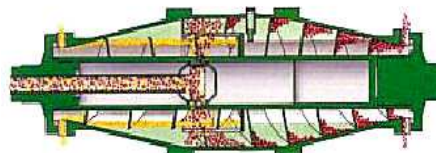
BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudomány Tanszék

14

DEKANTEREK FAJTÁI

„TRIKANter, CENSOR”:

Többféle szilárd részecskét válogat szét a sűrűségkülönbség alapján (elmerülő és úszó frakció). A vizet nem vezetik át a készüléken, csak a veszteséget pótolják.

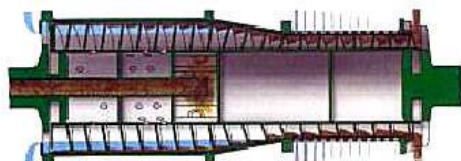
BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudomány Tanszék

17

DEKANTEREK FAJTÁI

Szűrőssel kombinált dekanter:

A kiemelt anyagot a kaparó egy hengeres szűrőfelületen viszi végig, eközben a víztartalma kiperéselődik, jelentősen csökken

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudomány Tanszék

15

CENTRIFUGÁK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Típus	ρ_0 (%)	$W_{\max}$ (m ³ /h)
Csőcentrifuga	0-1	150
Lemez (szakaszos elvétel fúvókán)	0,01-10	200
Lemez (szakaszos elvétel réseken)	0,2-20	100
Lemez (folytonos elvétel fúvókán)	1-30	300
Dekanter (szállítócsiga)	5-80	200

BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudomány Tanszék

18

LÉPTÉKNÖVELÉS, ÖSSZEHASONLÍTÁS

Több elv használatos:

1. $G \cdot t = \text{konstans}$ (közelítő egyszerűsítés)

2. $\Sigma \cdot v_g = \text{térfogatáram}$ ahol:

Σ – a berendezés adataiból számítható konstans

v_g – a gravitációs ülepedési sebesség (az anyagi rendszerre jellemző konstans)

